

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика етнографічного дослідження. Науковий семінар

Освітня програма 032 Історія та археологія

Спеціальність 032 Історія та археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Науковий семінар «Методика польових етнографічних досліджень»
Викладач (-і)	Боян-Гладка Світлана Петрівна
Контактний телефон викладача	+38097 921 07 19
E-mail викладача	svitlanka12@gmail.com
Формат дисципліни	Практичні, індивідуальні заняття. Самостійна робота.
Обсяг дисципліни	1,5 кредити ЄКТС (45 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=47&id_cou=5439
Консультації	Відсутні
2. Анотація до курсу	
<p>Вивчення навчальної дисципліни Науковий семінар «Методика польових етнографічних досліджень» займає важливе місце у системі підготовки бакалаврів у VI семестрі, які проходять навчальну етнографічну практику набуваючи досвіду етнографічного дослідження у професійно-орієнтованому напрямку «Етнологія» за допомогою польових етнографічних методів і прийомів, правильно оформлюватимуть результати наукових досліджень і здійснюватимуть їх впровадження у практичну діяльність під час написання бакалаврської роботи та наукових статей. Розглядаються об'єкти та предметна область, історія розвитку польового етнографічного дослідження в Україні, організація та підготовка етнографічних експедицій, методи праці етнологів, способи збору польових етнографічних матеріалів, методика й практика дослідження різних ділянок традиційно-побутової культури, вимоги і правила зберігання, опрацювання та передавання набутих польових джерел до архіву</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Науковий семінар Методика польових етнографічних досліджень» є вивчення студентами методики та організації польових етнографічних досліджень у професійно-орієнтованому напрямку «Етнологія», формування компетенцій і професійних навиків самостійної наукової роботи відповідно до вимог та у зв'язку з підготовкою до написання бакалаврської роботи.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Науковий семінар Методика польових етнографічних досліджень» полягає в тому, щоб навчити студента напряму підготовки «Історія та археологія» здійснювати такі основні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ознайомлення студентів з методами етнографічних наукових досліджень; – Формування у студентів навичок науково-дослідницької роботи, її планування, проведення, формування наукових висновків, складання програми-запитальника з конкретної теми дослідження; – Подання та публічне обговорення проміжних результатів етнографічних наукових досліджень; – Освоєння системи методологічних і методичних знань про основи етнографічної науково-дослідної роботи; методологічною основою етнографічної наукової роботи, організацією підготовки польової етнографічної експедиції, основними методами та прийомами польової експедиційної роботи, правилами оформлення звітної документації; освоєння навичок публічного захисту результатів науково-дослідної діяльності. – Набуття навичок здатностей працювати в польовій експедиції, вирішуючи окремі частини загальних задач. 	

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

- **знати:** основні засади організації польової етнографічної експедиції, види і методи польових досліджень, методикау праці з інформаторами, методикау і правила дослідження різних ділянок народної культури (господарських занять, матеріальної і духовної культури, сімейних і громадських стосунків тощо), правила ведення польових документів, правила і вимоги опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів тощо.
- **вміти:** скласти програму-запитальник з обраної теми, виявляти носіїв вербальної етнографічної інформації та об'єкти традиційної культури, вести польові документи під час наукової експедиції, складати науковий звіт експедиції, належно оформляти зібраний польовий етнографічний матеріал для передавання в Науковий етнографічний архів Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення курсу «Науковий семінар Методика польових етнографічних досліджень» студент має набути таких

компетенцій:

- ✓ розкрити базові складові наукового дослідження через призму польових етнографічних досліджень;
- ✓ володіння основними засадами організації польової етнографічної експедиції, видами і методами польових досліджень, методикою роботи з інформаторами, методикою і правилами дослідження різних ділянок народної культури (господарських занять, матеріальної і духовної культури, сімейних і громадських стосунків тощо), правилами ведення польових документів, правилами і вимогами опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів;
- ✓ уміння навести контакт студента з місцевими жителями для отримання інформації з традиційно-побутової культури.
- ✓ виявлення основних закономірностей розвитку матеріальної культури населення Карпат;
- ✓ з'ясувати особливості формування поселень і жител населення Карпат;
- ✓ сутності та закономірностей розвитку традиційної архітектури гуцулів, бойків, опілян та покутян;
- ✓ знання основних методів етнології, ознайомлення із специфікою методики збору польових етнологічних матеріалів, яка охоплює спостереження, усне опитування, письмове опитування (анкетування), інтерв'ю;
- ✓ володіння методикою етнологічних досліджень, що охоплює методи аналізу: порівняльно-історичний, типологічний, комплексний, компонентний (системний), реконструктивний;
- ✓ складати програму-запитальник з обраної теми, виявляти носіїв вербальної етнографічної інформації та об'єкти традиційної культури, вести польові документи під час наукової експедиції, складати науковий звіт експедиції;
- ✓ виявлення основних факторів, етнічних, культурних, соціальних та політичних цінностей, що спричиняють окремий культурний і політичний процес, їх історичну ретроспективу;
- ✓ пошук найбільш оптимальних та ефективних методів подачі інформації, фактологічних матеріалів відповідно до проблеми, що вивчається.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття		Загальна кількість годин			
Лекції					
семінарські заняття / практичні / лабораторні		15			
самостійна робота		30			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
VI	Історія та археологія	III курс	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Основи етнологічних досліджень. Зміст поняття “традиційно-побутова культура”. Значення польових етнографічних матеріалів для з’ясування головних напрямів етнологічних досліджень: реконструкції історії доісторичного періоду (первісного суспільства), дослідження етногенезу (походження етносу) та етнічної історії сучасних народів, реконструкції історії культурних взаємозв’язків між етносами в різні історичні періоди, дослідження сучасності.	Практичне	Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с. Громов Г. Методика полевих этнографических исследований. М, 1966. 119 с.	2	1-5	Впродовж семестру
Історіографія польових етнографічних досліджень. Науково-пошукові дослідження в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Науково-пошукова робота народознавців другої половини XIX ст. Експедиційні дослідження наприкінці XIX – у 30-х роках XX ст. Польові дослідження етнологів у 40–80-х роках XX ст. Народознавчі дослідження в незалежній	Практичне	Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с. Борисенко В. Нариси з історії української етнології	2	1-5	Впродовж семестру

Україні.		1920–1930-х років. Київ: Унісерв, 2002. 88 с			
<p>Організація та види польових етнографічних досліджень. Стационарне дослідження. Переваги і недоліки стационарного дослідження. Експедиційні дослідження, їх форми: довготривалі і короткотривалі. Мета і завдання довготривалих і короткотривалих експедиційних досліджень. Методи експедиційної роботи – маршрутний і кущовий. Поєднання маршрутного і кущового дослідження. Об'єкти польового етнографічного дослідження (хутір, село, місто). Характер поселення та його вплив на проведення польових етнографічних досліджень. Прийоми експедиційної роботи: вибірковий, суцільний. Переваги і недоліки вибіркового та суцільного дослідження.</p>	Практичне	<p>Кожолянюк Г., Кожолянюк О., Мойсей А. Етнологічні експедиції та студентська етнографічна практика. Чернівці-Вижниця, 2010. 322 с. Паньків М. І. Організація польових досліджень з етнографії. Посібник. Івано-Франківськ, 2005. 123 с.</p>	3	1-5	Впродовж семестру
<p>Підготовка етнографічної експедиції. Наукова підготовка експедиції та її складові. Вивчення географії, демографії та етнічного складу населення досліджуваного краю. Підготовка програми-запитальника – завершальна стадія наукової підготовки до етнографічної експедиції. Головні положення і складові програми. Додаткові документи. Матеріальне забезпечення</p>	Практичне	<p>Костючок П.Л., Боян-Гладка С.П. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія».</p>	2	1-5	Впродовж семестру

етнографічної експедиції. Аудіо-, відео- і фототехніка. Технічне забезпечення експедиції		Івано-Франківськ, 2019. 93 с.			
Види і методи роботи етнологів в польових умовах. Головні види роботи польового етнографічного дослідження. Фіксація речових матеріалів. Збір етнографічних колекцій.	Практичне	Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с.	2	1-5	Впродовж семестру
Правила ведення і зберігання польових документів під час експедиції. Правила записів набутої усної інформації у зошиті та щоденнику. Правила аудіофіксації. Вимоги до заповнення анкет. Паспортизація зафіксованих фотоматеріалів. Правила зберігання документів.	Практичне	Костючок П.Л., Боян-Гладка С.П. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2019. 93 с.	2	1-5	Впродовж семестру
Правила опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для здачі в архів на зберігання. Загальні вимоги до оформлення польових матеріалів. Вимоги і правила опрацювання та оформлення усних етнографічних матеріалів. Правила оформлення тексту комп'ютерного набору вербальної інформації, зафіксованої у зошиті та за допомогою	Практичне	Костючок П.Л., Боян-Гладка С.П. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і	2	1-5	Впродовж семестру

технічних носіїв.		археологія». Івано-Франківськ, 2019. 93 с.			
Способи збору вербальної етнографічної інформації.	СР	Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України / Уклад. Л. Орел, К. Міщенко. Київ, 1995. 230 с.	10	1-10	Впродовж семестру
Методика і практика дослідження духовної культури	СР	Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с.	10	1-10	Впродовж семестру
Методика і практика дослідження матеріальної культури	СР	Костючок П.Л., Боян-Гладка С.П. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2019. 93 с.	10	1-10	Впродовж семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Поточне оцінювання студентів відбувається за 5-бальною шкалою у випадку усних виступів на			

	семінарських заняттях із подальшим накопиченням балів до заліку. Де 100 балів – сума накопичена під час семінарських. У такий спосіб оцінюються усі різновиди індивідуальної та самостійної роботи, яка може також оцінюватися за 10-бальною шкалою, в залежності від рівня складності завдань
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота оцінюється за 10-бальною шкалою. До письмових робіт відносяться також будь-які інші види не аудиторної роботи, котрі передбачають написання самостійного авторського твору. У такому випадку вони оцінюються за 5-бальною шкалою
Семінарські заняття	Виступи на семінарських заняттях оцінюються за 5-бальною шкалою. Активна всестороння участь на занятті може оцінюватися у один додатковий бал
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуск до підсумкового контролю передбачений за умов відсутності жодної заборгованості за семінарські заняття та наявності не менше 50 балів, зароблених у різний спосіб під час практичних занять. Заборгованість ліквідується у часі консультативних годин викладача, відповідно до встановленого з ним графіка та форм відпрацювання, які носять індивідуальний для кожного студента характер

7. Політика курсу

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Специфіка курсу здебільшого передбачає оволодіння основним понятійним апаратом у рамках наукового семінару. Кожен студент повинен ознайомитися і дотримуватись Положенню про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Зокрема, для успішного засвоєння навчального матеріалу студент зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
 - не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
 - самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
 - конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
 - брати активну участь у навчальному процесі;
 - своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
 - відключити мобільний телефон під час занять;
 - бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

8. Рекомендована література

1. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. Київ: Унісерв, 2002. 88 с
2. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 288 с.
3. Громов Г. Методика полевих этнографических исследований. М, 1966. 119 с.
4. Костючок П.Л., Боян-Гладка С.П. Навчально-методичні вказівки «Етнографічна навчальна практика» для підготовки бакалаврів зі спеціальності 032 «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2019. 93 с.

5. Кожоляню Г., Кожоляню О., Мойсей А. Етнологічні експедиції та студентська етнографічна практика. Чернівці-Вижниця, 2010. 322 с.
6. Паньків М. І. Організація польових досліджень з етнографії. Посібник. Івано-Франківськ, 2005. 123 с.
7. Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України / Уклад. Л. Орел, К. Міщенко. Київ, 1995. 230 с.

Викладач _____ Боян-Гладка С.П.